

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Česko má čtvrtý nejvyšší podíl vězňů na počet obyvatel v Evropské unii.

Měkteré české věznice jsou připlněné, poda odborníků, za to mohou dlouhé tresty.

Holcačátku letošního roku přibýlo v Českých nápravných zařízení skoro 60-40 vězňů.

Za celý rok 2022 přitom k výkonu trestu nastoupilo zhruba 400.

Kapacita věznic v České republice se blíží 100% na plnění.

Moc vězňů málo dozorců, spousta problémů a zatím žádná finální řešení na stole.

Co s přeplněnými věznicemi? Jak se dostali na hranu kapacit?

A kdy se od ministerstva spravedlnosti dozvíme co s tím?

Vtám se kolegně Marije Veselén, která se zabývá justicí.

Dnes je čtvrtek 11. května.

Ahoj Marije, vítěj ve Věňhoradské 12.

Ahoj Mati, dobrý den všem.

Má Česko příliš mnoho vězňů?

Uprímně má, a to není názory jenom můj, ale tohle tvrdí i vězeňská služba,

ministerstvo spravedlnosti, taky odborníci z nesízkového sektoru.

A ostatně to dobře ukazuje i naše skóre v Evropském žebříčku.

My jsme v Evropské unii zhruba na 3. až 4. místě odkonce, co se týče počtu vězňů.

V Evropě jsme asi sedmí nejhorší, a to nás řadí mezi takové partnery,

jako je třeba rusko, turecko, nepogruzi.

Máme asi 180 odsouzených na 100 tisíc obyvatel.

A to se nemusí zdát jako takové úplně vysoké číslo.

Nicméně podle ředitele vězeňské služby Simona Michelydy se to není v tak vyspělé a podle něj bezpečné zemi normální.

A co to znamená? Jakože jsme nahrani kapacit těch našich věznic, že už prostě není kam vězně dávat?

V podstatě ano. Věznice jsou plné, zamřížeme ke konci dubna.

A to jsou ty nejaktuálnější statistiky vězeňské služby.

Bylo 19.760 lidí.

Tam se nepočítají jenom odsouzení, ale jsou tam i lidi,

kteří jsou obvinění ve vás bě, nebo třeba i chovanci v detencích.

A to číslo je fakt vysoké.

Od začátku roku přibýlo asi 640 lidí nově zamřížeme.

Máme začátek května.

To je přes stovku na měsíci, zhruba.

Zhruba. A ze celý loňský rok jich bylo 400.

Aha.

Ten nárůst tedka je tedy obrovský?

Nárůst je obrovský.

Takže to je nějaká novinka, Maria, nebo už je to dlouhodobější problém?

Novinka to rozhodně není.

On ten problém se vleče dlouhá léta.

Simon Michaj Lide se dokonci řekl, že to různí politici řeší snad už 20 let.

Aha.

A tedy kromě toho, že jsme na nějaké hraně kapacit.
Tak to znamená, že chybí třeba i dozorcí i personál.
Chybí. Kromě místa chybí i lidé, co hlídají vězně.
Vězeňská služba má podstav.
Ono jí chybí víc než tisíc lidí.
Nejhorší situace je v plzni, nebo ve valdické věznici,
kde sedí i tě, co se dopustili úplně těch nejhorších trestných činů.
Lidé chyby i v ružické věznici tady v Praze to přiznal jí ředitel Zbíšek Trepeš.
Třesný doby nám chybí 70 na příslušníku,
protože už na pozici strážníků nebo dozorců a dále 11 místo občanský zaměstnanci.
A nejsou to jenom strážníci a dozorcí, tedy ti bachaři s těmi obušky a zbraněmi,
co hlídají odsouzené.
Ale také zaměstnanci, kteří pracují s vězni,
jsou lékaři, psychiatři, vychovatele.
Prvů se to zajímá na volkém mnohem před časům
a samozřejmě přetížením personálu,
protože každou tu neubsazenou pozicím z někdo jiný
ve své pracově doby saturovat.
Věznická služba tvrdí, že ten nedostatek
je způsobený primárně tím prostředím, kde pracují.
Já jsem...
Jakože nechce moc nikdo aktivně se přihlásit do té sužby,
protože jsem mu nelíbí pracovat ve vězení.
Ochápo to dobře.
Matěj, byl se někdy ve vězení?
No, ne, ne, ne byl, díky bohu.
Ale tak prostě tam nevypará moc hezky.
Nevypará to tam moc hezky.
Já jsem se díky své práci podívala do několika různých věznic,
a to prostřidi tam není, není vůbec příjemné.
Z čím boju ještě věznická služba
také narůstající agresivita těch odsouzených?
Zaznamenáváme často i neadequátní agresivitu
nebo chování ze strany vězněných osob,
na kterou jsme ještě v nedávných letech nebyli zvyklí.
Generální ředitel vězeňské služby Simon Michailides.
Měkdy kolem roku 2018
jsme měli za celý rok do deseti fyzických případů,
fyzického napadení našich kolegů a kolegin.
V loni to bylo 48 případů,
čili té měř každý týden.
Jsem něco podobného stane, čemu čelíme.
Stejně tak zaznamenáváme zvýšené počty, pokusů, houděk.
To všechno může být důsledek nízkého počtu zaměstnanců.

Takže to je možná další věc,
která opravdu nepříjemňuje tu práci dozorcům nebo strážným.
A která tě vlastně nemotivuje k tomu,
aby si pracovala v takovém prostředí,
platy na tom asi taky nejsou úplně nejlépe.
Vysně tak peníze jsou druhá věc.
Veziňská služba se snaží nabírat nové lidi.
Ona každý rok příme asi 500 ucházečů.
Ještě před složením služební zkoušky.
To je do 3 let, z nich ale čtvrtina.
Těch lidí prostě skončí, nevidrží to.
Když si mluvila o tom,
že jsme sedmí odkonce v nějakém tom,
že příčku v Evropě,
proč jsme na tom tak špatně?
Čím to je, protože my se opakovaně umísťujeme
jako Česká republika
poměrně vysoko, co dohodnociní
bezpečných zemí na světě.
Tak i jak je možné,
že máme toli kvězňů.
Kde jsou ty příčny problémy?
Je to tak, ono podobně bezpečné
je třeba rakousko, nebo německo,
stejně jako my.
Ale oni přitom mají
o polovinu méně těch vězňů.
Tam je opravdu jako nesoulat,
proč to tak je?
Tak nejspíš,
je to nastavenou legislativou.
Koho vlastně my do těch věznic posíláme
a za co, a jestli to děláme
vůbec správně, to je ta otázka.
U nás v českých věznicích
to nejsou samé vrazy
a nás silníci.
V česku typicky zamřížeme
se sedí třeba za majetkou trestnou činnost,
za krádeže.
A teď je nastátu, aby si řekli,
jestli te zákony jsou nastavené správně,
sly posíláme opravdu do vězení
ty správné lidi za správné věci

a nebo je to potřeba nějak změnit.
Počet lidí zamřížeme
začal opět stoupat v loňském roce.
Odborníci na teresní právo se zaměřili
na to, jak je ich počet snížit.
A věznice by se od příštího roku
mohli dostat na hranici svých kapacit.
Podle lenky o ředničkové sruby koncentra,
které pomáhá lidem po návratu zvězení,
je protonutné, aby se počty
vězňů v Česku snížili.
Cestou by mohlo být mimo jiné větší
využití alternativních trestů
a to zejména u ocovzených,
které kvůli jech trestné činnosti
není nutné izolovat ve věznicích.
Má Česko má stát, má ministerstvo
spravedlnosti nějaký plán,
co s těmi přeplněnými věznicemi dělat?
Ministerstvo to řeší a pracuje na tom.
Především teda na nějaké revyzy
trestních sazeb,
chce třeba i víc zapojovat
alternativní tresty.
Ono to má trochu i ekonomické pozadí,
protože snížit počet vězňů
doporučuje kabinetu
i národní ekonomická rada vlády.
Mluvela jsem o tom před časem
s mojim írem hampem.
Kolik bys třeba typl,
že deně stojí péče o jednoho vězně?
No řadu tisíců korun.
Je to asi 19 korun,
to se taky nemusí zdát
úplně moc, ale za rok
je to na výkontrestu 13,5 miliardy
celkem, co už je
docela podstatná částka,
takže je z tohohle ekonomického hlediska
to ta vláda chce řešit.
A ty si teď zmínila
dvě takové cesty, co s tím dělat.
Alternativní tresty

a pak změna
trestního zákonníku.
Revyzy trestních sazeb.
Pojďme postupně, alternativní tresty
měli bychom začít,
měli bychom aktivněji
udělavat takové tresty.
Elektronické náramky
tak to je takové zařízení
takový černý pásek
s černou krabičkou,
která se dává typicky na nohu
právě domácím
vězňům, a tak krabička je hlídá,
kde oni se pohybují.
Oni třeba podle toho čím,
která uloží sout, můžou chodit do práce,
ale už si nezajdeš na pivo do hospody
od 8 do 8 do več.
Jme tomu, nebo nějaký okruh,
kde se můžeš pohybovat a to tě hlídá ten náramek.
Ukládat to domácí vězení
můžou u nás soudy od roku 2010.
Výhoda je, že to domácí vězení
nestojí tolik,
a ten odsouzený může třeba dál chodit do práce,
oni se nespřetrhají rodině vazby
a tak dále.
No jo, jenom, že u nás soudy
tento typ trestu moc neukládají,
a když ano, tak v současné době
domácí vězně nekontrolují elektronické náramky,
ale dělají to
probační úředníci a dělají to na mátkové.
A fyzicky prostě tam někdo dojde
zazvoní jste tu nejste.
Tě náramky nefungují, už od roku 2021.
Vy užívali jsme je
chvíli nějakou dobu, už jim,
že to byly asi dva nebo tři roky,
ale probační služba musela
ukončit spolupráci s dodavatelem,
protože s ním měla problémy, ono to dokonci
skončilo i u soudu, soudily se,

kdo celá velký spor
a teď stát hledá
nového dodavatele těch náramků.
Přihlásil se jeden zájemce
aktuálně, probační a mediální služba
posuzuje veškerou dokumentaci
a ředitelka
probační a mediální služby
Andrea Matoušková doufá,
že od příštího roku by už konečně mohli
teda začít zase elektronické náramky fungovat.
Příštím roce budeme moci ten system
zase používat a byla bych velmi ráda,
protože on je technicky jednoduchý
ve smyslu, co má dělat
a máme rychle informace,
kde je tam, kde má být.
Takže jeden z těch důvodů,
protože se neudělují ti domácí tresty,
tak často je i ten,
že je musí chodit uvězněné doma
kontrolovat lidé
s mediální a probační služby
a těch lidí třeba není tolik
a my nemůžeme využívat
elektronické náramky, protože
není vysoutěžený dodávat, ale je to trošku hypotéza.
To si asi netroufnu takhle tvrdit.
že to vymáhání toho domácího vězení
asi není tak efektivní.
Já si spomínám, chytnu se ještě
toho, že si říkala,
že to může mít ten benefit,
že se nezpretrhají ti rodinné vazby.
Je to těžký, ale myslím si,
že nejtěšíc je v prvního štvrtroku,
kde prostě o tom druhém de facto
skoro nic nevíte.
Neustáli čekání, neustáli
každodenní otvírání schránky,
důvodní, že nejdete do pis,
abyste věděli, že ten druhý žiad je.
Je to z pretrhaných rodinných vazbách,
tím, že třeba matky

jsou uvězněné a zůstanou děti
s odcem sami doma,
že to má negativní vliv na nějaký chztach do budoucna,
tak i to může být tedy to pozitivum
návratupak toho člověka do společnosti,
kdy my ho neodloučíme o té rodiny
jako takové, když neudělal
nějaký extrémě závažný tresničný.
Přesně tak, představ si,
že se vrátí z vězení, tak za kým jdeš jako první.
To je úžasné.
Bylo to hrozně fajn.
Je se za svou rodinou,
a tam ty vztahy jsou
dost často jako velice složité.
To bylo smutný,
bylo to jako i nával emocí,
všich možné ich emocí.
Malá teda věděla,
kde jsem,
ale třeba
půl roku jsme si prostě jenom psali,
než jsem byla schopnájí
zavlet.
Když po několika leteš se vrátí z vězení,
kdo zázemí nemáš,
tak k čemu se vrátíš?
Možná zase k drogámu,
možná zase k těm krádežím,
za který si byl tráza vřený.
O recidivistě, ty jsou velmi častý, je v nemu fenomen.
Ono je to opravdu jako důležité
mít to zázemí, mít se kam vracet,
mít někoho, kdo tě podrží.
Co ty další alternativní tresty?
Existují něco jiného, než do mácí vězení?
Určitě, docela zajímavá věc,
se kterou pracuje ministerstvo
na vězení peněžitých trestů
nebo respektive posílení
peněžitých alternativních trestů
ale pozor jenom u trestních činů
nenásilného charakteru.
Na městek ministra

z pravidelnosti Antonín Stanislav
v pořadu najídi právníka.
Na silnění nebo něčeho takového,
tak zde samozřejmě nebudeme navrhopat,
aby v podstatě bylo potažmo
o tom možnou řešenou alternativním trestem.
To znamená, že místo toho,
aby zšel velice stručně,
můžete uložit peněžitý trest
to znamená, že zaplatíš nějakou částku.
Ten výchovní efekt
by měl být v určitých případech podobný.
Ono to ministerstvo
z pravidelnosti plánuje pro
prvotrestané, takže nejpro recidivisty
a nejpro všechny. To znamená,
když někoho zabiješ, rozhodně se z toho
nemůžeš v úhozovkách vyplatit.
Tohlen stopy bylo typicky pro
majetkovou, nebo hospodářskou
nebo daněvou trestnou činnost.
Takže to je další jako možná cesta.
A tohle riziko toho, že bohatí se budou
moc vyplatit ze všeho?
Mělo by to být nastavené tak,
že podle tvého příjmu
by měla být výše
toho peněžitého trestu.
Resort to tedka nicméně ladí.
Všechno o čem se mi bavíme,
tak to jsou úvahy. To je všechno
ještě před nějakou politickou diskuzí.
A co si budeme, ono
jako dělat změny zrovna, co se týče
jaké musí v úhozovkách
ulevení lidem, co spáchá
zvukování téma.
Takže uvidíme, jak to vlastně nakonec dopadne.
No tak pojďme
ještě k té druhé záležitosti.
To tějště dá revize
trestních sazeb, trestu
jako takových, trestního zákoníku, jak tomu říkat.
To, že experti připravili

pět takových změn, které by
do dvou let mohli aspoň
částečně pomoci vyprázdnit ty věznice.
A tady nejde o to,
jako otevřít ta vrata do kořán
a postit všechny odsouzené
a mít prázdné věznice.
Oto nejde.
Je o to opravdu, koho tam postila
ta, jestli ten trest pro něho má nějaký efekt.
Jednou z těch změn je třeba
částečná dekriminalizace
neplacení výživného.
Problém je i se s čítáním podmínek,
když za drobné zločiny
udělí několik podmínek
a oni se potom nakonec
promění v mnohem delší
trest toho vězení.
To jsou tě recidivisté, o kterých jsme mluvili.
A to by mohlo i snížení
dolních hranic u některých trestných sazeb.
A trestné činy, co se týkají?
Drogové problematiky, zde samozřejmě
vnímáme nějaký vývoj společnosti
a chceme se bavit o nějakým způsobem
snížení těch dolních sazeb
a majtkové a hospodářské trestné činy,
kde se domníváme,
že je zase prostě nějakým způsobem
pro snížení,
když to řeknu zkrátka, zase opět na příkladu,
aby nedocházelo k tomu,
když to řeknu majtkové trestné činy
a trestné činy si proti životu a zdraví.
Tam je to zajímavé.
Tamto experti navrhuji
třeba u těžkého ublížení na zdraví
a u kvalifikované
distribuce drog.
U toho ublížení na zdraví
je spodní sazba 3 roky,
ale to se posuzuje
podle toho,

jestli dostaněš přísnější
nebo kratší trest je,
jestli tam poškozený, kterému si ublížil,
to je třeba u spence 42 dní.
Jestli je 41 dní, dostaněš
mírnější trest,
jestli je 43 dní, dostaněš
ten trest přísnější.
Tady jako je to jedno z míst,
které by se dalo nějak
změnit nebo revedovat.
U těch drog tam je třeba
spodní sazba 8 let vězení
a já tady připomeno jenom pro porovnání
takový případ s nápojem
a jahuaskám, možná, že si vzpomínáš.
My jsme o to mi točili.
A to nelegální obchodování 8 let vězení.
Otázka je,
je to moc přísné, protože
když se podíváme, že trstního zákoníku
pohlavní zneužití
včetně soulože
dítěte do 15 let.
Tam je základní sazba 1 až 8 let
vězení.
Koho zajímá tento příběh mochodem
tak si vanou svobodou stídeníku respect.
Sme o tom taky tu všimloně na podzim natáčeli
v našem archivu je ta epizoda dohledatelná.
Tak a tedka
tyhle změny, které jsme probrali zase
schrnu pod ty dva body. Alternativní trsty
je ich třeba častější
rozumější využívání
a revyze těch trstních sazeb
nějaká nověla trstního zákoníku
něco, co se teda dlouhodobě chystá.
Tyhle ty dvě věci,
o kterých se diskutuje
učitě na vládě, na ministerstvu
spravedlnost nějak se jako připravují
tak můžou pomoci
jako dávají i tobě i lidem,

myslím si, že můžou, ale hodně důležité
je, aby byly správně nastavené.
Ono třeba pražská vrchny
státní zástupkyně Lenka Pradáčová
upozornila, že je teď
nespravedlivé, jak jsou trstání
lidi, kteří opakovaně kradou
třeba v obchodech. Oni totiž
v konečném důsledku dostanou
podobné trsty, jako kdyby
spáchali něco mnohem vážnější.
O tom jsme se už bavili zčítání
těch podmínek až se ti to
promění v jeden dlouhý trst.
Zákoník říká, že když ukradneš
něco, co stojí
minimálně deset tisíc korun,
tak ti hrozí až dva roky vězení.
Když tě odcoudí, zakrádeš
a ukradneš cokoli dalšího,
třeba jenom sušenku, ovom léko,
v obchodě, tak automaticky
spadáš pod přísnější trstní sazbu
v rozmezí od půlú roku
do třílet od měti svobody.
A můžeš tak zamřížeme opravdu
skončit zakrádeš něčeho,
co stojí jenom třeba pár desítek korun.
Ono se chystá
ještě jedna taková
věc od roku 2024,
kdy ti vězni
podle nových právných norm
budou muset mít i víc prostoru
v těch celách.
To jsou české právní normy?
To jsou Evropské normy,
kdy to také trošičku v uvozovkách
zatopí českým věznicím, protože
tam je to tak, že každý
ten věznený musí mít
na celé 6 metrů čtverečních
a tě ostatní a spón 4 metry
čtvereční. A bychom si to uměli

ještě líb představit, když
budeme na celé 3,
tak potřebujeme minimálně
14 metrů čtverečních.
A to teď nekaždá věznice
splňuje on ten
český vězeňský systém
se v podstatě od začátku roku 2024
bude muset
přifouknout o nějakých 10%.
No a to je to jediné co hrozí,
ne, že by to bylo málo,
bychom asi museli vstavit nové věznice
nebo nová místa hledat
v těch věznicích stávajících, což asi
není úplně jednoduché, ale nehrozí
jak jsme se bavili třeba o té agresivitě
vězni, když ich tam bude hodně na jednom místě
si nemůžou vzrůstat
tyto problémy, já nevím častější útěk
vězni, nevaruje předtím někdo.
Oni to věznice teď je řeší, co vlastně budou
od nového roku dělat, někde budou
přeskupovat ta místa,
někde budou přistavovat
nové kapacity
a co s tím do budoucna
tak to už není úplně na té vězeňské službě
to opravdu musí rozhodnout
politici a říctci, kterou
tou cestou se budou chtít vydat
a jak to budou chtít udělat.
Tak moc díky, že jsme to společně mohli
probrat, díky, že se tomu věnuješ.
Díky moc, hezký den.
Tohle už je všechno z Vinohradské
12. z pravodajského
podkástu českého rozhlasu.
Dnes smarí veselou
kolegini z domácí redakce,
která se ve své práci zabývá justicí.
Řešeli jsme téma přeplněných
českých věznic.
Tuto epizodu připravili editor

[Transcript] Vinohradská 12 / Přeplněná vězení a co s nimi

Jan Beneš, řešeršistka
Zuzana Marková a sounddesigner
Kadamiana Smetanova.
Mezi tím co tento díl doposlucháváte
tak my už připravujeme téma další
napátek.
Najdete ho jako ostatní všechny naše epizody
na webu irozhlas.cz
v aplikaci můjrozhlas
i ve všech dalších podkástových aplikacích
a můžete nám taky psát a to na e-mail
Vinohradská 12. za Vinář
rozhlas.cz